

HET SYSTEEM II

1. Van verhaal naar mechanisme

Wat ik schreef in deel I was mijn eigen ervaring. Maar mijn verhaal staat niet los. Het is geen ongeluk. Het is geen samenloop van omstandigheden.

Dit is mijn visie.

Het Nederlandse onderwijssysteem, en breder: de samenleving waarin het ingebed is, functioneert niet op groei, maar op selectie. Niet op vrijheid, maar op beheersbaarheid.

Wie denkt dat dit toevallig zo gegroeid is, vergist zich. Wat ik meemaakte, is geen uitzondering maar de standaard. Het systeem werkt zoals het bedoeld is.

2. De wortel van gehoorzaamheid

Structuur op zichzelf is niet verkeerd. Een kind moet grenzen leren kennen, hiërarchie begrijpen, orde ervaren. Zonder dat ontstaat chaos, en chaos vormt niemand. Ook selectie is niet per definitie slecht: niet iedereen kan hetzelfde worden, en keuzes zijn nodig. Maar in Nederland zijn structuur en selectie niet in dienst van ontwikkeling, maar gekoppeld aan programmering. En dát vernietigt.

Onderwijs in Nederland is gebouwd op industriële logica.

In de negentiende eeuw hadden fabrieken arbeiders nodig: voorspelbaar, vervangbaar, gehoorzaam. Het schoolsysteem werd daarop afgestemd. Kinderen moesten leren rekenen, schrijven, stilzitten. Niet om zichzelf te ontwikkelen, maar om bruikbaar te worden.

Die logica is nooit verdwenen. Ze is verfijnd. De school is nog steeds geen broedplaats van autonomie, maar de eerste fabriekshal van de gehoorzame samenleving. Dit doet geen recht aan de docenten die zich met volle overgave inzetten, trouw aan hun plicht. Maar ook zij ontsnappen niet aan het systeem.

En de breuk komt vroeg. Al vóór je twaalfde word je door een schooladvies vastgezet: vmbo, havo of vwo – drie gescheiden richtingen. Wie 'laag' scoort, krijgt praktisch onderwijs en komt zelden meer op een universiteit terecht. Wie 'hoog' scoort, krijgt academische kansen. Tussenvormen bestaan amper, en overstappen is uitzonderlijk. In veel landen gebeurt selectie later, of bestaan er herstelroutes. In Nederland is de deur bijna altijd dicht. Eén etiket bepaalt de rest van je leven. Voor een buitenlander klinkt dit onvoorstelbaar, maar dit is precies hoe het systeem in Nederland werkt.

Maar of dat etiket hoog of laag is, doet er nauwelijks toe. Voor het systeem maakt het geen verschil: alle kinderen worden in dezelfde logica gedruild. Het gaat niet om perfectie, het gaat om gehoorzaamheid. Analyse wordt niet geleerd. Verbanden zien, jezelf begrijpen, gebeurt niet. Kinderen worden geprogrammeerd door onderwijs dat volledig door het systeem wordt betaald en gestuurd.

Zo vormt het systeem kinderen niet tot vrije geesten, maar tot competitieve gehoorzame producten: getraind om feiten te kennen, om te scoren, om mee te draaien. Analyse en zelfstandigheid verdwijnen. Wat er overblijft, zijn volwassenen die dit nooit meer kwijtraken: mensen die gehoorzamen uit gewoonte, en denken dat dat vrijheid is.

Echte intelligentie ligt niet in het onthouden van trivia, maar in het herkennen van patronen en het ontcijferen van verbanden. Toch creëert het systeem kinderen die denken dat kennis gelijkstaat aan waarde. Ze worden beloond voor het reproduceren van feiten, niet voor het doorzien van structuren.

Het resultaat is een generatie die vaak niet zelfstandig denkt, maar wel gelooft dat zij beter is dan anderen, omdat ze "weet" wat er op de kaart staat. Alsof topografie een bewijs is van superioriteit. Alsof een hoofd vol weetjes meer betekent dan een geest die zichzelf begrijpt.

3. De methoden van selectie

Het systeem selecteert via drie hoofdwegen:

Toetsing.

Cijfers en scores zijn geen meting van menselijkheid of potentieel, maar van bruikbaarheid binnen de Cijfers en scores zijn geen meting van menselijkheid of potentieel, maar van bruikbaarheid binnen de norm. Vanaf de basisschool wordt elk kind gereduceerd tot een getal: de CITO-score, het schooladvies. Wat buiten de meetlat valt, wordt genegeerd. En die logica stopt niet bij school. Ze vormt je tot je dood. Want ook ná school draait alles om scores: de beste baan, de grootste auto, het grootste huis. En ondertussen roep je trots dat je “socialist” bent, terwijl je allang volledig bent ingekapseld in de competitie die je zegt te verachten.

Labeling.

Kinderen die niet in het schema passen, worden niet onderzocht maar geclassificeerd. ADHD, dyslexie, ‘zorgleerling’. Geen vraag waarom, alleen een protocol. Het kind verandert in een dossier. Het kind wordt onderdrukt. Het label helpt zelden; het categoriseert vooral, zodat het systeem door kan draaien. Alsof een kind een softwarefout is die gedebugd moet worden. Want als je je niet als “perfectiekind” kunt ontwikkelen, omdat je New York niet direct kunt aanwijzen op de kaart, of omdat je Montreal niet foutloos kunt opschrijven, ben je ineens een nul. Niet afgewezen om wie je bent, maar om een detail dat niets zegt over je werkelijke potentieel.

Cultuur.

De ultieme leus: “Doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.” Het klinkt onschuldig, maar het is een bevel. Een ingebouwde code die afwijking tot schaamte maakt. Wie past, wordt beloond. Wie afwijkt, wordt afgeserveerd. Zo verandert de school in een filtermachine: geen plaats om te ontdekken wie je bent, maar een mechaniek om af te voeren wie niet in de pas loopt. Je wordt geprogrammeerd tot slaaf, terwijl je denkt dat je vrij bent.

4. Wie profiteert?

Het systeem dient belangen. En die belangen zijn helder:

De staat.

De staat heeft baat bij burgers die voorspelbaar stemmen, gehoorzamen en belasting afdragen. Je stemgedrag is niet geboren uit vrijheid, maar aangeleerd.

Kijk naar de politiek: alle partijen roepen dat ze verschillen, maar in de kern zijn ze hetzelfde. Geen van hen wil het systeem werkelijk veranderen. Waarom niet? Omdat ze er zelf van leven. Politieke partijen bestaan bij gratie van subsidies, media-aandacht en het spel van coalities. Hun macht is afhankelijk van de structuur die er al ligt. Wie die structuur wil doorbreken, graaft zijn eigen graf: uitgesloten, zwartgemaakt of genegeerd.

Stemmen lijkt vrijheid, maar is een ritueel binnen grenzen die allang vaststaan. Nederland presenteert zich internationaal als modeldemocratie: stabiel, redelijk, consensusgericht. Maar die consensus betekent in werkelijkheid dat nieuwe of afwijkende partijen systematisch worden buitengesloten. In Nederland moet altijd een coalitie gevormd worden om te regeren. Dat betekent dat alleen gevestigde partijen elkaar vasthouden, terwijl nieuwkomers worden tegengewerkt of onschadelijk gemaakt.

Dit is wat men in Nederland “kartelpolitiek” noemt: een vaste groep partijen die samen het systeem bewaakt, als een firewall tegen afwijking. Voor een buitenlander klinkt dat misschien vreemd, maar dit is de realiteit.

Nieuwe partijen worden niet beoordeeld op hun ideeën, maar vernietigd via framing in de media, ingekapseld in compromissen of simpelweg uitgesloten van regeringsmacht.

Ze beloven variatie, maar leveren uniformiteit. De verschillen zitten alleen in de saus: een andere marinade over hetzelfde vlees. En allemaal liegen ze: socialisten verbergen dat ze communistisch zijn, en de partijen die zichzelf liberaal noemen geloven niet in vrijheid maar verdedigen de monarchie en het systeem. Hun woorden zijn façade, hun daden bewijzen het tegendeel.

laten we wel wezen: sociaal-democratie is geen middenweg, maar een leugen. Het is communisme in vermomming, een systeem dat alleen kan bestaan door morele dwang en façade.

Stemmen in Nederland is een façade. Je stemt, maar er verandert niets behalve oppervlakkige dingen. En dat noemen ze democratie. In werkelijkheid is het gewoon onderdrukking.

De economie.

De economie heeft behoefte aan werknemers die functioneren binnen structuren, niet buiten ze.

Je leeft enkel om te dienen. Hoe snel drukt de samenleving je in een rol? Hoe snel moet je aan het werk, een koppel vormen, kinderen krijgen? Zijn dit keuzes? Nee, dit is gestuurde druk.

Feminisme in Nederland is gereduceerd tot harder werken.

Als meisje leer je: je moet presteren, want alleen dan doe je ertoe. Tegelijkertijd moet je óók moeder zijn, kinderen op de fiets achter je, onderweg naar school, terwijl je daarna door moet naar je werk. Dit heet vooruitgang. In werkelijkheid is het dubbele slavernij.

Wie thuisblijft wordt afgestraft: financieel, sociaal, moreel. Werken lijkt een keuze, maar het is de enige optie die het systeem toestaat. Vrijheid die maar één richting op mag, is geen vrijheid. Het is propaganda, verpakt als emancipatie.

Tweeverdieners lijken meer te hebben, maar zijn net zo arm. Het extra inkomen is allang opgeslokt door huizenprijzen, lasten en belasting. Wat je dacht te winnen, was nooit van jou.

Dit is geen emancipatie. Dit is slavernij in een nieuw jasje, ook al kiezen sommigen bewust voor die balans. De strijd van vrouwen voor vrijheid is echt. Maar het systeem heeft die strijd ingekapseld, veilig binnen zijn eigen comfortzone.

Je denkt dat je als vrouw vrij bent, maar je leeft nog steeds een leven dat door een man, door de staat, door de economie voor je is bedacht, terwijl mannen juist luier konden worden, omdat de druk van financieel overleven nu met vrouwen gedeeld wordt. Mannen hebben dus een keuze. Voor vrouwen is die keuze al gemaakt, door een man.

Vraag je jezelf nooit af: is deze emancipatie wel volgens mijn keuzes?

De instituten.

Scholen en universiteiten: allemaal verdienen ze hun macht door hun rol als filter. Een school is geen huis van ontwikkeling, maar een lopende band. De universiteit is niet de top van het denken, maar de eindfabriek waar keurmerken worden uitgedeeld.

In Nederland begint dat filteren extreem vroeg. Rond je twaalfde beslist een test en een advies welke richting je in gaat: praktisch werk, middelbaar niveau of academisch. Dat advies is vrijwel definitief, en overstappen kan bijna niet.

Daarboven bestaat nog een apart soort onderwijs dat men "hoger beroepsonderwijs" noemt: nationaal wordt het gepresenteerd als prestigieus, maar internationaal telt het nauwelijks mee. Het lijkt universitair, maar buiten Nederland heeft het geen waarde. Diploma's worden vaak opnieuw getoetst of helemaal niet erkend.

Zo ontstaat een maatwerk-constructie: het systeem houdt mensen binnen. Je wordt op je twaalfde vastgezet, krijgt een diploma dat nationaal prestige suggereert maar internationaal niets waard is, en daarmee ben je geketend aan Nederland. Je kunt niet omhoog, en je kunt niet weg. Je wordt dus genaaid.

En omdat Nederland een afwijkend systeem heeft ten opzichte van de rest van de wereld, zijn zelfs de universitaire diploma's van mindere kwaliteit en lager niveau dan elders. Ook wie "hoog" scoort, blijft dus gevangene van middelmatigheid.

De monarchie.

Ceremonieel, zeggen ze. Maar wie goed kijkt, ziet dat de monarchie óók onderdeel is van de structuur: onaantastbaar, rijk, en altijd veilig binnen het systeem. Geen detail, maar een symbool. In een ander stuk zal ik hier dieper op ingaan.

5. De gevolgen

Voor het individu betekent dit verlies van ruimte. Je wordt niet wie je bent, maar wat het systeem nodig heeft.

Voor de samenleving betekent dit verlies van denkkraft. We produceren geen denkers, maar uitvoerders. Geen mensen die zich afvragen waarom, maar mensen die leren hoe.

Psychologisch betekent dit internalisering van gehoorzaamheid. Wie niet past, slikt pillen. Wie afwijkt, leert zichzelf te corrigeren. Niet omdat het kind faalt, maar omdat het systeem weigert ruimte te maken.

Dit alles is geen bijproduct, maar een machine die je kneedt tot nut.
Er bestaat hier geen vrijheid. Alleen controle. Controle zodat machthebbers macht houden.

“Vrijheid” in Nederland is een illusie. Vrijheid binnen kaders is geen vrijheid. Het is enkel gehoorzaamheid met een keuzemenu en elke keuze ‘lijdt’ naar verbinding verbroken.

Hun systematische afkeer van “polarisatie” is een bewijs. Want: terwijl jij dit woord nu leest, voel je al de afkeer die jou is aangeleerd, alleen door het woord te lezen. Maar wat betekent polarisatie eigenlijk? Het betekent simpelweg dat je anders denkt. Niet meer, niet minder.

Waarom moet dat verboden zijn, zonder het verboden te maken? Omdat vrij denken niet mag.

Het leven onder dit systeem is dus een illusie.

6. De confrontatie

Dit alles is geen fout. Het is een ontwerp. Het systeem blokkeert geen denkers uit toeval, maar uit noodzaak. Een kind dat vóór de tijd zelfstandig leert denken, vormt een gevaar. Niet voor de klas. Niet voor de docent. Maar voor de architectuur zelf.

En dus worden ze gesmoord. Niet openlijk. Niet met geweld. Maar stil, routinematig, systemisch. Wat overblijft, is een samenleving die gehoorzaamheid viert als deugd en afwijking medicaliseert als stoornis.

Instituten kunnen ondertussen ongestoord hun gang gaan. Waar scholing je vormt in gehoorzaamheid, begeleidt de gezondheidszorg je in diezelfde logica tot aan je dood.

Officieel heet het zorg, in werkelijkheid is het beheer. In Nederland ben je wettelijk verplicht verzekerd. Niet bij een overheid, maar bij één van slechts vier private concerns (Achmea, VGZ, CZ, Menzis) die samen rond de 85% van de markt controleren. Het basispakket is bij alle vier identiek: alleen de verpakking verschilt. Dit is geen vrije markt, maar een kartel. Miljarden worden verdeeld, zonder enige prikkel om zorg beter of innovatiever te maken.

En naast die vier heb je geen andere keuze. Er bestaat geen alternatief systeem. Geen parallelle privéklinieken, geen directe toegang buiten de verzekeraars om. Alles loopt via hetzelfde kartel. Zelfs wie geld heeft om zelf te betalen, wordt gedwongen in dezelfde molen.

Internationaal scoort Nederland hoog in zorg-rankings, maar dat is een façade. Er wordt vooral gemeten hoeveel geld er door het systeem gaat, niet of patiënten werkelijk beter geholpen worden. De miljarden verdwijnen bij de concerns zelf.

Voor de burger betekent dit: je betaalt verplicht honderden euro's per maand aan premie, en daarbovenop een zogenaamd “eigen risico” van minimaal 400 euro per jaar. Dat bedrag moet je eerst zelf betalen, bovenop je premie, voordat je zorgkosten worden vergoed. En elk jaar wordt dat opnieuw gereset. Je begint dus elk jaar opnieuw met honderden euro's schuld aan het systeem. Dit is geen solidariteit, dit is afpersing met een zorglogo erop geplakt.

Daarvoor krijg je middelmatige zorg en wachtrijen die maanden kunnen duren. En je kunt niet zelf een specialist bellen: in Nederland moet je altijd eerst naar een “huisarts”, een algemene dokter die fungeert als poortwachter. Pas als die toestemming geeft, mag je naar een specialist. Maar huisartsen staan zelf onder druk van de verzekeraars om zo min mogelijk door te verwijzen. Het resultaat: je gezondheid hangt niet af van je eigen keuze, maar van de budgetplannen van een zorgconcern.

Voor buitenlanders klinkt dit absurd, maar dit is de realiteit: een kartel dat miljarden vangt, burgers die geen uitweg hebben, en een staat die weigert om alternatieven toe te laten. Dit heet vrijheid. In werkelijkheid is het strak georganiseerde dwang, verpakt in de taal van zorg en solidariteit. Net als in het onderwijs word je hier ook genaaid.

7. Slot

Het systeem bestaat. Het is verfijnd, efficiënt en diep ingebed.
Van onderwijs tot emancipatie en van zorg tot aan je dood.

Je denkt dat je vrij bent, maar in werkelijkheid ben je niet meer dan Geheugenvlees. Gelukkig kun je wel Montreal aanwijzen op de landkaart. Hoe meer je weet, hoe beter je zogenaamd bent. Maar wat weet je werkelijk van vrijheid, behalve wat er in je schoolboeken stond of op het nieuws werd gezegd?

De vraag is niet of jij het herkent.
De vraag is of je het durft toe te geven.

Jouw kinderen zullen niet ontsnappen.
Tenzij jij nu stopt met gehoorzamen.
Anders geef je ze geen toekomst,
maar alleen het systeem dat jou al gevangen houdt.

Hoeveel denk jij eigenlijk zelf?
En hoeveel wordt er voor jou gedacht?

Pascal Becker Hoff

September 2025

© Pascal Becker Hoff. Personal use is allowed.

For publication, copying or commercial use, please request permission first.

Registered at BOIP – i-DEPOT No. 155199

